

Гаверіловська Л. М.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку
підприємницької діяльності,

Головко Т. В.,

к.е.н., професор, професор кафедри обліку
підприємницької діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

НАРАХУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ ВІДПОВІДНО ДО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

У бухгалтерському обліку під дивідендами розуміють частину чистого прибутку, розподілену між учасниками (власниками) відповідно до їх частки участі у власному капіталі підприємства (п. 4 П(С)БО 15 «Дохід»).

На користь виплати дивідендів з чистого прибутку висловлюється і Держкомпідприємництва у листі від 09.03.2011 р. № 2391, визначаючи дивіденди як частину чистого прибутку товариства, що виплачується засновнику з розрахунку на частку його внеску.

Роз'яснення стосовно бази для нарахування дивідендів свого часу надав Фонд держмайна у листі від 04.12.2002 р. № 17-1511. У цьому листі вказується, що відповідно до форми № 2 «Звіт про фінансові результати» кінцевим показником господарської діяльності товариств є чистий прибуток від господарської діяльності (рядок 220). Концепцією корпоративно-дивідендної політики держави передбачено нарахування дивідендів за рахунок чистого прибутку, зменшеного на суму списаної податкової заборгованості (якщо таке відбулося).

Однак, слід звернути увагу на те, що відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291 (далі — Інструкція № 291), на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» ведеться облік нерозподілених прибутків чи непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного в поточному році прибутку. За кредитом рахунку відображається збільшення прибутку від усіх видів діяльності, за дебетом — збитки та використання прибутку.

На субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» відображаються розподіл прибутку між власниками (нарахування дивідендів), відрахування в резервний капітал та інше використання прибутку в поточному періоді.

Отже, норми Інструкції № 291 дають підстави вважати, що дивіденди можуть виплачуватись лише у випадку наявності нерозподіленого прибутку за даними рахунка 44, адже використання непокритого збитку неможливе. Опосередковано це може свідчити про те, що за відсутності нерозподіленого прибутку (наявності непокритого збитку) виплата дивідендів неможлива.

Належна до сплати частина чистого прибутку державними та казенними підприємствами, акціонерними товариствами і холдинговими компаніями, товариствами та підприємствами усіх форм власності відображається зменшенням нерозподіленого прибутку за дебетом рахунка 44 у кореспонденції з рахунком 67 «Розрахунки з учасниками». Отже, виплата дивідендів має проводитися за рахунок нерозподіленого прибутку.

Державна податкова служба України листом від 18.11.2011 № 5929/6/17-1115 «Щодо обкладення ПДФО дивідендів, нарахованих за 2010 рік», згідно зі ст. 52 Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 року №2755-VI (далі — Кодекс), і повідомляє стосовно оподаткування податком на доходи фізичних осіб дивідендів, що були нараховані за 2010 рік.

«Відповідно до пп. 170.5.4 п. 170.5 ст. 170 Кодексу доходи у вигляді дивідендів остаточно оподатковуються під час їх виплати за їх рахунок.

Дивіденди, нараховані платникові податку емітентом корпоративних прав — резидентом, що є юридичною особою, оподатковуються за ставкою 5 %, крім дивідендів на користь фізичних осіб (у тому числі нерезидентів) за акціями або іншими корпоративними правами, які мають статус привілейованих або інший статус, що передбачає виплату фіксованого розміру дивідендів чи суми, яка є більшою за суму виплат, розраховану на будь-яку іншу акцію (корпоративне право), емітовану таким платником податку, які згідно із пп. 153.3.7 п. 153.3 ст. 153 ПКУ прирівнюються з метою оподаткування до виплати заробітної плати та оподатковуються за ставками 15% та/або 17%.

Відповідно до п. 1 ст. 2 розділу [19] Кодексу з 1 січня 2011 року втратив чинність Закон України від 22 травня 2003 року № 889-IV «Про податок з доходів фізичних осіб». При цьому п. 6 підрозділу 1 розділу XX ПКУ передбачено, що оподаткування доходів платника податку, нарахованих за наслідками податкових періодів до 1 січня 2011 року, здійснюється за ставками та згідно з нормами, що діяли до 1 січня 2011 року, незалежно від дати їх фактичної виплати (надання). Зазначена норма набрала чинності з 06.08.2011 р.

Отже, враховуючи вищевикладене, починаючи з 06.08.2011 р. оподаткування доходів (дивідендів), що нараховуються (виплачуються) за періоди до 01.01.2011 р., здійснюється відповідно до Закону України від 22.05.2003 р. № 889-IV «Про податок з доходів фізичних осіб» за ставкою, визначеною п. 7.1 ст. 7, тобто 15 %».

УДК 657

Гавриловський О. С.,
к.е.н., доцент кафедри
міжнародного обліку та аудиту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ДОДАТКОВИХ БЛАГ

Відповідно до вимог ст.164 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями, до бази оподаткування податком на доходи фізичних осіб віднесено:

- дохід, отриманий платником податку як додаткове благо (крім випадків, передбачених статтею 165 цього Кодексу) у вигляді вартості майна та харчування, безоплатно отриманого платником податку, крім випадків, визначених цим Кодексом для оподаткування прибутку підприємств (п. 164.2.17 (б));

- доходи у вигляді дивідендів, виграшів,призів (п. 164.2.2).

Підпунктом 14.1.47 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України встановлено, що додаткові блага — це кошти, матеріальні чи нематеріальні цінності, послуги, інші види доходу, що виплачуються (надаються) платнику податку податковим агентом, якщо такий дохід не є заробітною платою та не пов'язаний з виконанням обов'язків трудового найму або не є винагородою за цивільно-правовими договорами (угодами), укладеними з таким платником податку (крім випадків, прямо передбачених нормами розділу IV цього Кодексу).

Таким чином, вартість безоплатно наданих товарів, надані податковим агентом фізичним особам (особам, що не перебувають у трудових відносинах з податковим агентом) підпадають під визначення доходу таких фізичних осіб у вигляді додаткового блага.

Відповідно до підпункту «е» пп. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 Податкового кодексу України (далі — Кодекс), до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку включається дохід, отриманий платником податку як додаткове благо